

Kuvaileva käsi hahmottamisen apuna

Riitta Lahtinen, Tuntosarvi 1/2016

Kuvaileva käsi/kädet ilmaisee kohteen visuaalisia ja fyysikaalisia ominaisuuksia liikkeellä. Näitä ovat mm. kohteen koko, muoto, korkeus, leveys, syvyys, paikka ja paino. Kuvailevaa kättä käytetään ilman fyysistä kontaktia tai fyysisen kontaktin kanssa. Kuvailtaessa ilman fyysistä kontaktia vastaanottaja seuraa käden/käsien liikkeitä visuaalisesti. Kuvailtaessa fyysisen kosketuksen kautta vastaanottaja seuraa kuvailevaa kättä tai käsiä omalla kädellään.

Kuvailevaa kättä käytetään puhutun tai viitotun kielen ohessa, samanaikaisesti tai asiayhteyksien ilmaisujen jälkeen. Esimerkiksi naulakolle saapumiseen liittyy naulakon kuvailu, henkareiden ja hattuhyllyn paikkojen suhteiden osoittaminen toisiinsa.

Kohde voi olla henkilökohtaisella alueella käden koskettamisetaisytydellä tai kaukana. Kohde voi olla haptisesti tutkittavissa käsin tai liikkuen (kävellä) tai se voi olla äärimmäisen laaja ja kaukana (avaruus).

Kuvailevaa kättä voi käyttää puheen ohella ääneen kuvailun osana. Kuvailua voi tehdä vierekkäin yhdellä kädellä tai vastakkain kahdella kädellä.

Kuvailevaa kättä käytetään myös kädestä käteen viittoessa. Osoitukset ja kohteen kuvailu ovat osa viittomakielen rakenteita. Koska viittomakieli on visuaalinen kieli, kuvailu kädestä käteen viittoessa on normaalia, kielen rakenteisiin luonnollisesti liittyvää. Taktiilin viittomakielen vastaanottajat vastaanottavat luonnollisesti kuvailua kädellä. Kielen ja kuvailun vastaanottokanava on käsien liikkeiden hahmottamista taktiillis-kinesteettisen kanavan kautta.

Puhetta vastaanottavat, jotka eivät käytä taktiilia viittomista, joutuvat harjoittelemaan kuvailevan käden käyttöä.

Opastuksessa ohjaava käsi osoittaa esimerkiksi naulakon paikan. Jos vastaanottaja haluaa tietää naulakosta enemmän kuvailun avulla, kuvaileva käsi tukee nopeasti kohteen hahmottamista sillä se toimii konkreettisesti yhdessä kehon orientaation kanssa suhteessa kohteeseen.

Jos henkilö käyttää opastusta, hänellä on erittäin hyvät perusteet harjoitella myös laajemmin kuvailevan käden käyttöä. Sen hyvät puolet on se, että se on äänetöntä, tilanteeseen ja asiayhteyteen, toimintaan sopivaa; nopea tapa

kuvailla monimutkaisia muotoja, joiden sanalliseen kuvailuun kuluu paljon aikaa ja energiaa, varsinkin hälyisessä tilassa.

Kuvailevan käden tuottamasta informaatiosta hyötyvät näkövammaiset, kuulonäkövammaiset, kuurosokeat ja kaikki joilla on esimerkiksi hahmottamisen ongelmia. Eri ammattilaiset voivat käyttää kuvailevaa kättä työssään informaation havainnollistamaan. Heitä ovat mm. opettajat, viittomakielentulkit, kuvailutulkit, liikkumistaidon ja näönkäytön ohjaajat, avustajat jne.